

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 2, Article Number:D0051

FINE ARTS

Received: November 2010

Accepted: February 2011

Series : D

ISSN : 1308-7290

© 2010 www.newwsa.com

Zeki Nacakcı

Mehmet Akif Ersoy University

znacakci@gmail.com

Burdur-Turkey

**MÜZİKSEL İŞİTME OKUMA VE YAZMA DERSİNDE İŞBİRLİĞİNE DAYALI ÖĞRENMENİN
ÖĞRENCİLERİN BAŞARILARINA ETKİSİ**

ÖZET

Bu çalışma, müzik öğretmenliği programında yer alan "Müziksel işitme Okuma ve Yazma" dersinde işbirliğine dayalı ders işleme modelinin, uygulanagelen yöntemlere göre öğrencilerin dikte ve aralık duyma becerileri üzerine olan etkisini saptamak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla beşer kişiden oluşan deney ve kontrol grubu oluşturulmuştur. Deney grubu işbirliğine dayalı öğretim yöntemlerini uygularken kontrol grubuna müdahale edilmemiştir. 6 hafta süren çalışmada elde edilen bulgular non-parametric testlerden biri olan Mann Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sonunda, işbirliğine dayalı öğretim yöntemlerinin müziksel işitme becerilerini kazandırmada uygulanagelen yöntemlere göre daha etkili olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimler: Müzik, Müziksel Yazma, İşbirlikçi Öğrenme, Müziksel İşitme, Öğretim Yöntemi

**THE EFFECT OF COOPERATIVE LEARNING TO STUDENTS SUCCESS IN THE
LESSON "MUSICAL HEARING, READING AND DICTATE"**

ABSTRACT

The study aimed to determine the effect of the cooperative learning to students success in the lesson "Musical Hearing, Reading and dictate" which contained by the music teacher training program according to traditional methods. The experimental and control groups was consisted contains 5 students per group. The experimental group is educated with the cooperative learning method, while control group studying with classic method.". Control group isn't manipulated. The findings Obtained from the study that takes 6 weeks has been analysed by a Mann Whitney U test as a non parametric test At the end of the study it is determined that cooperative learning methods are more effective than the traditional methods which is used to gain musical hearing abilities.

Keywords: Music, Musical Dictate, Cooperative Learning, Musical Hearing, Training Method

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Öğrenme kuramları, çeşitli kavram ve açılımlar ile bireylerin öğrenmesine farklı açılardan ve birbirlerini reddetmeden yaklaşarak öğrenmenin niteliğini ve sürekliliğini artırmaktır. Biz eğitimciler için önemli olanda bu kuram ve kuramlara ilintili öğrenme yaklaşımlarını, uygun olan yer ve zamanda doğru ve etkili bir biçimde kullanabilmektir. Bu kuramlardan biri olan İşbirliğine dayalı öğrenme de, öğrencilerin, sınıf ortamında küçük karma kümeler oluşturarak, ortak bir amaç doğrultusunda, akademik bir konuda birbirlerinin öğrenmelerine yardımcı oldukları, genelde küme başarısının değişik yollarla ödüllendirildiği bir öğrenme yaklaşımı olarak tanımlanabilir (Akt. Çaycı, vd.2007).

Genel olarak işbirliğine dayalı öğretimin başlıca özellikleri şu şekilde sıralanabilir;

- İşbirliğine dayalı öğretimde grup tarafından belirlenen amaç, her öğrenci için önemli olarak algılanır.
- Farklı yetenekleri, gereksinimleri ve öğrenme biçimleri olan öğrencilere göre kümeler oluşturulur ve öğrenciler bu kümelere çalışır.
- Öğrencinin kümesi ile birlikte, dersin amacına ulaşma beklentisi ve çabası ortak özelliklerin başında gelir.
- Her öğrenciden, diğer öğrencilerle olumlu etkileşimde bulunması beklenir.
- Küme içerisinde öğrenciler arasında gerekli araç-gereçler ile düşünceler paylaşılır.
- Küme üyeleri konunun bir parçasından sorumludur ve konuyla ilgili olarak kümesine katkıda bulunur. Diğer öğrenciler ise; destek, yardım ve pekiştirmede temel kaynak olarak kabul edilir.
- Değerlendirmelerde, küme üyelerinin küme çalışmalarına katkıları esas alınır.
- Kümeler, başarı düzeylerine göre birbirleriyle karşılaştırılabilir. Bireysel olarak öğrencilerin birbirleriyle karşılaştırılması yapılmaz.
- Öğretmenin ortam düzenleyici ve gerektiğinde yardımcı, destekleyici bir rolü bulunmaktadır (Akt.Çaycı, vd.2007).

İşbirliğine dayalı öğrenme yaklaşımıyla grup üyeleri arasında işbirliği gelişmekte, üyelerin sorunlara karşı duyarlılıkları artmakta, öğrenci devamsızlığı azalmakta, fark edilemeyen sorunların fark edilmesi ve çözülmesi sağlanmakta, üyeler kendilerini düşüncelerini ifade edebilecek bir ortamda bulmakta, üyelerde ait olma duygusu ve liderlik yetenekleri gelişmekte ve üyelerin öğretim sürecinde aktif rol almaları sağlanmaktadır. Ayrıca gruplarda biz duygusunun, yardımlaşma ve dayanışmanın yanında yeteneği az olan öğrencilerin yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır. Bencilliğin ortadan kalkmasına katkı sağlayan işbirlikli öğrenme yaklaşımı üyelerde güven duygusunu artırmakta, öğrencilerin birbirlerini daha iyi tanımaları ile onların arkadaşlık, dostluk ve empati duygularının artmasını sağlamaktadır. Diğer öğrenme yaklaşımlarına göre maliyeti düşük olan işbirlikli öğrenme yaklaşımıyla öğrenciler başkalarının fikirlerine daha saygılı ve hoşgörülü olmakta, öğrencilerin derse katılımı artmakta, öğretmenin yükü azalmakta, öğrenme güçlük ve eksiklikleri anında giderilmektedir. Bu öğrenme yaklaşımı öğrencilerin üst düzey akademik başarılarını yükseltmekte ve onların kendilerine olan güveni, konu alanına ilişkin

tutum, dikkat ve ilgi gibi özelliklerini de artırmaktadır (Akt. Yeşilyurt, 2009).

Quinn and Jannasch-Pennel'a (1995) göre işbirliğine dayalı öğrenme yaklaşımı kullanılırken; öğrencilerin heterojen olarak gruplandırılmasına, grup içi olumlu dayanışmanın sağlanmasına, öğrencilerde bireysel sorumluluk duygusunun güçlendirilmesine, öğrencilere eşit fırsat sunulmasına, yeteneklerin gelişmesi için çaba harcanmasına, grup içi etkileşimlere yönelik değerlendirme fırsatı verilmesine ve öğretmenin rehber rolünü üstlenmesine dikkat edilmesi gerekmektedir. Tüm bu faktörler, öğrencilerin davranışlarında istenilen yön ve düzeyde değişiklik oluşturmasını sağlamak için dikkate alınmaktadır.

İşbirlikli öğrenmenin öğrencileri geliştirici etkinliği müzik eğitiminde yapılan uygulamalar ile de araştırılmıştır. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır;

Bilen, "*İşbirlikli Öğrenmenin Müzik Öğretimi ve Güdüsel Süreçler Üzerindeki Etkileri*" başlıklı araştırmasında, müzik bilgilerinin öğrenilmesinde işbirlikli öğrenme yönteminin kulaktan nota ile ve kulaktan notalı öğrenme yöntemlerine göre daha etkili olduğunu bulmuştur. Araştırma bulgularına göre işbirlikli öğrenme, güzel şarkı söyleyebilme ve müziksel işitme becerilerinin, müziğe ilişkin olumlu tutumların ve güdülerin gelişiminde etkilidir. İşbirlikli öğrenme, öğrencilerde coşku yaratarak, derse ilgiyi ve katılımı arttırmaktadır. Öğrenciler, işbirlikli öğrenme yaşantılarını, diğer öğrenme yaşantılarına tercih etmektedir (Bilen, 1995). Kocabaş, "*İşbirlikli Öğrenmenin Blok Flüt Öğretimi Ve Öğrenme Stratejileri Üzerindeki Etkileri*" başlıklı araştırmasında, işbirlikli öğrenme tekniklerinin öğrencilerin müziğe ilişkin tutumları, müziksel alan bilgileri, müziği öğrenme stratejileri ve blok flüt çalma becerileri üzerinde, geleneksel öğrenme tekniklerinden olumlu yönde ve anlamlı derecede etkili olduğunu bulmuştur (Kocabaş, 1995).

İşbirlikli öğrenme yöntemi tüm sınıflarda olduğu gibi, müzik sınıflarında da, sınıf içindeki bütün öğrencilerin başarısını artırır. Öğretmene öğrencilerle olumlu ilişkiler kurmada yardım eder, öğrencilere sağlıklı sosyal, psikolojik ve bilişsel gelişimleri için ihtiyaç duydukları deneyim fırsatlarını sunar, rekabetçi olarak yapılandırılmış sınıfları ve okulları takım temelli, yüksek performanslı duruma getirir (Johnson&Johnson ve Holubec, 1994).

İşbirlikli öğrenme yönteminin Birlikte Öğrenme, Birleştirme, Öğrenci Takımları- Başarı Bölümleri, Takım- Oyun-Turnuva, Akademik Çelişki, Grup Araştırması, İşbirliği, Birlikte Soralım-Birlikte Öğrenelim gibi birçok alt tekniği müziğe de uyarlanabilmektedir. Yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalar ve uygulamalar bu yöntemin, müzik öğretiminin hemen hemen bütün boyutlarında etkili olduğu şeklindedir. Özellikle ilköğretim düzeyinde yaratıcı müzik etkinliklerinde çocukların müzik yeteneklerini ortaya koyacak planlamalar, işbirlikli öğrenme ilkeleri göz önüne alınarak yapılmalıdır (Kocabaş, 2003).

Bu bağlamda, İşbirlikli öğrenmenin diğer alanlarda olduğu gibi Müziksel işitme ve yazma eğitimine yönelik becerilerin kazandırılmasında da etkili olacağı düşünülmektedir. Müzik eğitiminin temel unsuru, diğer bir deyişle olmazsa olmazlarından biri, yeterli bir işitme kapasitesine sahip olmaktır. Müziksel işitme yani kulak eğitimi, müzik eğitiminin temel bileşenlerinden birisi olarak belirlenmiştir (Çuhadar, 2008). Buna göre, Müzik Öğretmenliği Lisans Programının 2. Sınıf. I. Yarıyıldaki temel derslerinden biri de "Müziksel İşitme - Okuma - Yazma III" dersidir. Bu ders lisans

programında "İkişerli, üçerli ve aksak ölçülerle üç diyez - üç bemollü tonlar ile tampere, rast nihavent, kürdi makamlarında tek sesli ve iki sesli düzeye uygun ezgi okuma, yazma, çözümlene ve yaratma uygulamaları, alterasyon, dominant yedilisi akoru temel ve çevrimleri, çözümleri ve uygulamalı çalışmalar" biçiminde tanımlanmıştır (YÖK).

Tüm bu belirtilenlerin ışığında, Müziksel işitme ve yazma eğitime yönelik becerilerin kazandırılmasında en önemli boyut olan dikte (müziksel yazma) ve aralık duyma farklı öğrenme kuramları ile de desteklenmelidir. İşbirlikli öğrenme içerisindeki grupla çalışma ve sorumluluk alma duygusunun dikte ve aralık duyma becerilerinin kazandırılmasında etkili olacağından hareketle böyle bir çalışmanın yapılmasına gereksinim duyulmuştur.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ VE AMAÇ (RESEARCH SIGNIFICANCE AND PURPOSE)

Çalışma, İşbirlikli öğrenme içerisindeki grupla çalışma yöntemleri kullanılarak müzik öğretmenliği programının temel derslerinden biri olarak kabul edilen Müziksel işitme ve yazma dersinde öğrencilerin başarılarını ve derse olan ilgilerini artıracak düşüncesinden hareketle önemlidir. Araştırmanın söz konusu dersi yürüten öğretim elemanlarına yapılan deneysel uygulama ile yeni bir bakış açısı getirmesi beklenmektedir.

Bu bağlamda, araştırmanın temel amacı, müzik öğretmenliği programında yer alan "Müziksel işitme Okuma ve Yazma" dersinde işbirliğine dayalı ders işleme modelinin, uygulanagelen yöntemlere göre öğrencilerin dikte ve aralık duyma becerileri üzerine olan etkisini saptamaktır.

3. YÖNTEM (METHOD)

Bu çalışmada betimsel bir yol izlenmiş, ön test - son test kontrol gruplu karışık bir deneysel desen kullanılmıştır.

Tablo 1. Araştırmanın deneysel deseni
(Table 1. Experimental figure of the research)

Gruplar	Şube	Değerlendirme	Denel İşlem	Değerlendirme
Deney Grupları	D - 1	Ön test	İşbirliğine Dayalı Öğreneme	Son test
Kontrol Grupları	K - 1	Ön test	Uyulanagelen (geleneksel) ders işleme modeli	Son test

3.1. Çalışma Grubu (Working Group)

Araştırmadaki çalışma grubu Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalındaki 2. Sınıf öğrencileri arasından belirlenmiştir. Çalışma grupları belirlenirken 2. Sınıfların üç yıllık "Müziksel işitme Okuma ve Yazma" dersinin ikinci yılında (ortasında) olmaları, bu dersi bir yıllık süreyle uygulanagelen yöntemlerle işlemiş olmaları gibi ölçütlere dikkat edilmiştir. Çalışma grubu toplam 10 öğrenciden oluşmaktadır.

3.2. Deney ve Kontrol Gruplarının Uygulama Öncesi Denklik Durumları (The Equivalence of the Experimental and Control Groups Before Study)

Deneysel çalışmada deney ve kontrol gruplarının uygulama öncesi başarı düzeylerinin birbirine denk olması araştırmanın sağlıklı yürütülebilmesi için çok önemlidir. Bu nedenle gruplar belirlenirken

öğrencilerin "Müziksel İşitme Okuma ve Yazma I/II" dersindeki aralık duyma ve dikte yazma becerilerine yönelik ölçme aracından aldıkları puan dikkate alınmış ve seviyeleri denk 2 grup oluşturulmuştur. Belirlenen gruplar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı istatistiksel olarak araştırılmıştır.

Tablo 2. Denklik testine yönelik u testi analizi
(Table 2. U test analyze of equivalence test)

Grup	Ort.	n	Sıra Top.	Sıra Ort.	U	p
Deney	42,40	5	5.40	27	12	.917
Kontrol	42,00	5	5.60	28		

Tablo 2'den anlaşılacağı üzere deney ve kontrol grupları arasındaki denklik testine göre iki grup arasında ($U=12$, $p<.05$) değerleri dikkate alındığında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Buna göre her iki grubun birbirine yakın düzeyde başarı gösterdiğini grupları oluşturan öğrencilerin çalışmanın başlangıcında müziksel işitme becerileri bakımından eşit düzeyde oldukları söylenebilir.

3.3. Deneysel Uygulama Süreci (Experimental Process)

Araştırmada, Deney grubuna uygulamaya başlamadan önce öğrencilerin işbirliğine dayalı öğrenmeyi tanımları için kuram basitçe anlatılmıştır. Deneysel çalışmada müziksel işitme eğitiminin temel kavramlardan biri olan aralık bilgisi ve dikte yazabilme becerilerine yönelik bir uygulama yapılmıştır. Uygulama öncesinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin müziksel işitme becerisi ve aralık bilgisi açısından eşit düzeyde olup olmadıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla uygun soru kalıpları çerçevesinde yapılan ölçme ile gruplar arası denklik sağlanmıştır. Değerlendirme soruları denklik testi ve uygulama sonrasında kullanılmak üzere iki farklı ölçek biçiminde geliştirilmiştir. Daha sonra 6 hafta süren uygulama safhasına geçilmiştir. Uygulama sürecinde her biri beşer kişiden oluşan deney ve kontrol grupları ile aynı anda sınıf ortamında, bireysel ve grup olarak farklı zamanlarda çalışmıştır. Kontrol grubundakiler olağan çalışmalarına devam ederken, deney grubundaki öğrencilerin her biri işbirlikli öğrenmenin gerektiği şekilde sorumluluk alarak etüt uygulamaları yapmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması (Data Collecting)

Araştırmada deney ve kontrol gruplarının 6 hafta süren uygulama sonundaki müziksel gelişimlerini tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından aralık duyma ve dikte yazma becerilerine yönelik ölçme aracı geliştirilmiştir. Geliştirilen ölçme aracının geçerliliği uzman kanısı alınarak sağlanmıştır. Ölçme aracı ile yapılan değerlendirme sonucunda grupların başarı puanları elde edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi (Analyze of Data)

Yapılan uygulama çalışmasının sonunda gruplardan elde edilen bulgular SPSS paket programı yardımıyla analiz edilmiştir. Yapılan analizde grup mevcutlarının az olması ve verilerin normal dağılım göstermemesi sebebiyle parametrik olmayan (non-parametric) testlerden birinin uygulanması uygun görülmüştür. Bu sebeple gruplardan elde edilen denklik testi ve uygulama sürecine ait değerlendirme sonuçları, Mann Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiştir. U testi analizinde gruplar arası anlamlılık düzeyi için $p<.05$ düzeyi kabul edilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM (FINDINGS AND COMMENTS)

Deney ve kontrol gruplarını oluşturan öğrencilerin değerlendirme sürecinden aldıkları puanlar yardımıyla yapılan istatistik analiz işlemi sonucuna göre elde edilen bulgular aşağıdaki gibi tablolar haline getirilerek yorumlanmıştır.

Tablo 3. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test puanları
(Table 3. The last test points of the experimental groups and the control groups)

Öğrenciler	Deney	Kontrol
1. Öğrenci	72,00	65,00
2. Öğrenci	62,00	58,00
3. Öğrenci	94,00	72,00
4. Öğrenci	76,00	61,00
5. Öğrenci	81,00	52,00

Tablo 3 incelendiğinde; grupları oluşturan öğrencilerin başarı puanları arasında belli oranda fark olduğu gözlenmektedir. Deney grubu öğrencileri kontrol grubu öğrencilerinden 10 ila 15 puan daha fazla almışlardır. Bu durum deney grubu öğrencilerinin değerlendirme sürecinde daha başarılı olduğu gözlemsel olarak ortaya koymaktadır.

Tablo 4. Uygulama sürecine yönelik u testi analizi
(Table 4. The u test analyze to process)

Grup	Ort.	n	Sıra Top.	Sıra Ort.	U	p
Deney	77	5	7.5	37.5	2.5	.036
Kontrol	61.60	5	3.5	17.5		

Tablo 4 incelendiğinde; deney grubu öğrencilerinin bir önceki tabloda olduğu gibi daha başarılı olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Mann Whitney U testi analizine göre gruplar arasında ($U=2.5$, $p<.05$) düzeyine göre anlamlı fark olduğu ve ortalama değerleri incelendiğinde bu farkın deney grubu yönünde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Buna göre işbirliğine dayalı öğrenmenin öğrencilerin aralık duyma ve yazma becerilerini geliştirmede kontrol grubundaki yöntemlere göre daha etkili olduğu söylenebilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSIONS AND SUGGESTIONS)

Genelde müzik eğitiminin özelde işitme eğitiminin temel unsuru olan aralık duyma ve yazma becerilerinin farklı yöntemlerle geliştirilmesine yönelik yapılan bu çalışma sonunda işbirlikli öğrenme içerisinde yapılan grup çalışmasının söz konusu kazanımları elde etmede etkili olduğu görülmüştür. Araştırmada, deney grubuna uygulanan işbirliğine dayalı öğrenim yönteminin kontrol grubuna oranla dikte (müziksel yazma) ve aralık duyma becerilerinin kazandırılmasında daha etkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca deney grubundaki öğrencilerin çalışma süresince derse ilgilerinin artışı, bireysel olarak birbirleriyle karşılaştırması yapılmadığı için kendine güven ve sorumluklarını artırarak küme başarısını ön plana aldıkları gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, işbirlikli öğrenmenin diğer alanlarda olduğu gibi Müziksel İşitme Okuma ve Yazma eğitimine yönelik becerilerin kazandırılmasında da etkili olacağı düşünülmektedir.

Tüm bu belirlenenlerin ışığında, işbirlikli öğrenme dikte ve aralık duyma becerilerinin kazandırılmasında etkili olacağından "Müziksel İşitme Okuma ve Yazma" dersinde uygulanmalıdır. Bu derse yönelik becerilerin kazandırılması farklı öğrenme kuramları ile yapılacak çalışmalarla da desteklenmelidir.

KAYNAKÇA (REFERENCES)

1. Bilen, S., (1995). İşbirlikli Öğrenmenin Müzik Öğretimi ve Güdusel Süreçler Üzerindeki Etkileri, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir
2. Caycı, B., Demir, K., Başaran, M. ve Demir, M., (2007). Sosyal Bilgiler Dersinde İşbirliğine Dayalı Öğrenme İle Kavram Öğretimi, Kastamonu Education Journal, October, Vol:15, No:2,SS. 621
3. Çuhadar, C.H., (2008). Müzikte Absolut Duyuş, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(2), ss:37 - 49
4. Johnson, D.W., Johnson, R.T., and Holubec, E.J., (1994). The New Circles of Learning: Cooperation in the Classroom and School, ASCD Publications, U.S.A.
5. Kocabaş, A., (1995). İşbirlikli Öğrenmenin Blok flüt Öğretimi ve Öğrenme Stratejileri Üzerindeki Etkileri, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir
6. Kocabaş, A., (2003). Müzik Öğretiminin Temelleri, T.H.K. Basımevi, İzmir.
7. Quinn, M.M. and Jannasch, P.A., (1995). Using Pers as Social Skills Training Agent for Students with Antisocial Behavior, Preventing School Failure, 34 (4), ss:26
8. Yeşilyurt, E., (2009). İşbirliğine Dayalı Öğrenmenin Öğrenci Davranışları Üzerindeki Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 2, ss: 161-178
9. YÖK, (1998). Yüksek Öğretim Kurulu, Müzik Öğretmenliği Programı, Ankara